

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

“Вивчення особливостей особистості молодих жінок готових, чи не готових до материнства”

Виконала: здобувачка 2 курсу,
групи ПС-21-2вм
Спеціальності 053 “Психологія”
Чопорова В. А.
Керівник: Крупенина Н.А.,
канд. пед. наук, доцент

м. Дніпро
2023

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
Чопорової Вероніки Арсенівни
на тему:

**«Вивчення особливостей особистості молодих жінок готових,
чи не готових до материнства»**

Кваліфікаційна робота здобувача 2-го курсу, спеціальності «Психологія» (у форматі Магістр) (Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, кафедра інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи) присвячена проблемі теоретичного аналізу поняття психологічної готовності до материнства та емпіричного дослідження складових материнської ідентичності як прояву особистісної ідентичності молодих жінок з різними рівнями готовності до материнства.

Проаналізовані різні підходи до розуміння та вивчення поняття материнства, який визначають як складний феномен, що має фізіологічні механізми, еволюційну історію, культурні та індивідуальні особливості. На сучасному етапі материнство визначає унікальну ситуацію розвитку самосвідомості жінки, яка стає етапом переосмислення батьківської позиції з власного дитячого досвіду, періодом інтеграції образу матері і дитини.

Проаналізовано поняття психологічної готовності до материнства як специфічного особистісного утворення, основою якого виступає суб'єкт-об'єктна орієнтація у ставленні до майбутньої дитини. Визначено, що більшість авторів вважають, що підготовка до материнства формується протягом життя. На процес становлення впливають як біологічні, так і соціальні чинники, оскільки підготовка до материнства має, з одного боку, потужну інстинктивну основу, а з іншого – виступає як особистісне утворення, яке відображає весь її попередній досвід, її стосунки з батьками, однолітками, чоловіком та іншими людьми.

Проаналізовано феномен материнської ідентичності, яка визначається як складний психологічний конструкт, що містить в собі певні уявлення та установки стосовно того, якою повинна бути мати, та виражає цілісне прийняття і усвідомлення жінкою себе як матері. Даний психологічний конструкт формується та існує у структурі «Я-концепції» жінки впродовж всього життя, але частіше за все проявляється він починає з періоду вагітності жінки, тобто з того часу, як вона починає ідентифікувати себе з роллю матері. Але в межах тенденцій розуміння готовності до материнства вчені заявляють про формування материнської ідентичності вже на етапах планування вагітності.

Виокремлено та проаналізовано структурні компоненти материнської ідентичності. Визначено, що вона включає в себе чотири компоненти: когнітивний (усвідомлювані та неусвідомлювані знання жінки про себе як матері), емоційний (емоційне ставлення жінки до системи знань про материнство в цілому), ціннісно-смісловий (система ціннісних орієнтацій, які формуються під час засвоєння жінкою соціального досвіду, пов'язаного з материнством і проявляється у цілях, переконаннях, ідеалах та інтересах у материнській сфері) та поведінковий

(поведінка матері у взаємодії з своєю дитиною) компонентів. Всі ці компоненти взаємодіють між собою, між кожним з них відбувається циркуляція інформації. Зміна будь-якого з цих чотирьох компонентів призводить до зміни материнської ідентичності в цілому.

За результатами емпіричного дослідження було виявлено, що 64% жінок виявляють високий рівень готовності до материнства та 46% - низький рівень готовності до материнства. Доведено, що жінки з різними рівнями готовності до материнства мають відмінності у проявах складових материнської ідентичності. Так, жінки з більш високим рівнем готовності до материнства мають більш високі рівні сформованості когнітивного, емоційного, ціннісно-смыслового та поведінкового компонентів материнської ідентичності.

Практична значущість роботи визначається в тому, що результати дослідження можуть бути використані у практиці психолога в рамках сімейного психологічного консультування та сімейної психотерапії, а також можуть бути корисні в практиці роботи психолога в перинатальних центрах та жіночих консультаціях при плануванні або супроводу вагітності

Перелік ключових слів: материнство, готовність до материнства, особистісна ідентичність, материнська ідентичність.

SUMMARY

The qualification work of the 2nd-year applicant, majoring in "Psychology" (in Master's format) Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine, Department of Innovative Technologies in Pedagogy, Psychology and Social Work is devoted to the problem of theoretical analysis of the concept of psychological readiness for motherhood and empirical research of the components of maternal identity as a manifestation of the personal identity of young women with different levels of readiness for motherhood.

Various approaches to understanding and studying the concept of motherhood, which is defined as a complex phenomenon with physiological mechanisms, evolutionary history, cultural and individual characteristics, are analyzed. At the current stage, motherhood determines a unique situation of the development of a woman's self-awareness, which becomes a stage of rethinking the parental position from one's own childhood experience, a period of integration of the image of mother and child.

The concept of psychological readiness for motherhood is analyzed as a specific personal formation, the basis of which is the subject-object orientation in relation to the future child. It was determined that most authors believe that preparation for motherhood is formed during life. The process of formation is influenced by both biological and social factors, since preparation for motherhood has, on the one hand, a powerful instinctive basis, and on the other, it acts as a personal formation that reflects all her previous experience, her relationship with parents, peers, husband and other people.

The phenomenon of maternal identity is analyzed, which is defined as a complex psychological construct that contains certain ideas and attitudes about what a mother should be, and expresses a woman's holistic acceptance and awareness of herself as a mother. This psychological construct is formed and exists in the structure of a woman's "self-concept" throughout her life, but most often it begins to manifest itself during the period of a woman's pregnancy, that is, from the time when she begins to identify herself with the role of mother. But within the framework of trends in understanding readiness for motherhood, scientists claim the formation of maternal identity already at the stages of pregnancy planning.

The structural components of maternal identity have been singled out and analyzed. It was determined that it includes four components: cognitive (a woman's conscious and unconscious knowledge of herself as a mother), emotional (a woman's emotional attitude to the system of knowledge about motherhood as a whole), value-meaningful (a system of value orientations that are formed during assimilation a woman's social experience related to motherhood and manifested in goals, beliefs, ideals and interests in the maternal sphere) and behavioral (mother's behavior in interaction with her child) components. All these components interact with each other, information circulates between each of them. A change in any one of these four components results in a change in maternal identity as a whole.

According to the results of the empirical study, it was found that 64% of women show a high level of readiness for motherhood and 46% - a low level of readiness for motherhood. It has been proven that women with different levels of readiness for motherhood have differences in the manifestations of the components of maternal identity. Thus, women with a higher level of readiness for motherhood have higher levels

of formation of cognitive, emotional, value-meaningful and behavioral components of maternal identity.

The practical significance of the work is determined by the fact that the results of the study can be used in the practice of a psychologist in the framework of family psychological counseling and family psychotherapy, and can also be useful in the practice of the work of a psychologist in perinatal centers and women's consultations when planning or accompanying a pregnancy

Keywords: motherhood, readiness for motherhood, personal identity, maternal identity.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЕМОЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖІНКИ, ЯК ФАКТОРУ ФОРМУВАННЯ МАТЕРИНСТВА	8
1.1. Підходи до розуміння та вивчення феномену материнства.	8
1.2. Поняття психологічної готовності до материнства і характеристика її складових.	15
1.3. Сімейні взаємовідносини як фактор формування готовності до материнства	22
1.4. Материнська ідентичність як чинник готовності жінки до материнства.	27
Висновки до першого розділу	30
РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДИХ ЖІНОК ГОТОВИХ, ЧИ НЕ ГОТОВИХ ДО МАТЕРИНСТВА	32
2.1. Обґрунтування поняття материнської ідентичності як фактору готовності жінки до материнства	32
2.2. Підбір методичного інструментарію до емпіричного дослідження	38
Висновки до другого розділу	48
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДИХ ЖІНОК ГОТОВИХ, ЧИ НЕ ГОТОВИХ ДО МАТЕРИНСТВА	50
3.1. Цілі, задачі та організація емпіричного дослідження	50
3.2. Результати емпіричного дослідження та їх аналіз	53
Висновки до третього розділу	67
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	73